

**POVREDA USTAVOM UTVR
ENO NA ELA
JEDINSTVA PRAVNOG PORETKA KOJE NALAŽE
ME USOBNU USKLA ENOST PRAVNIH
PROPISA, SUSPENZIJOM GENERALNOG
PRAVILA IZ ZAKONA O OBLIGACIONIM
ODNOSIMA O ZABRANI ANATOCIZMA U
MATERIJI OBRA UNA KAMATA, KAO I DRUGIH
NA ELA SADRŽANIH U TOM ZAKONU,
PROPISIVANJEM OD STRANE ZAKONODAVCA
DA SE VISINA ZATEZNE KAMATE OBRA UNAVA
PRIMENOM KONFORMNE METODE**

Zakon o visini stope zatezne kamate

Ilan 3 stav 1

Sentenca:

- U situaciji kada se zatezna kamata obra unava primenom konformne metode za obra unski period koji je duži od perioda za koji je propisana stopa zakonske kamate, to zna i da se dospela kamata za period propisane kamatne stope pripisuje glavnom dugu i tako in osnovicu za obra un kamate u narednom periodu po važe oj kamatnoj stopi za taj mesec. U tom smislu pripisivanje kamate glavnici predstavlja u suštini obra un kamate na kamatu, te je propisani na in obra una kamate primenom konformne metode, po oceni Ustavnog suda, suprotan na elu anatocizma propisanog Zakonom o obligacionim odnosima, kao i drugim na elima predvi enim tim zakonom, kao što su na elo monetarnog nominalizma, na elo limita kamate, te zabrane zloupotrebe prava. Budu i da se kamata za potraživanja koje banke imaju prema svojim klijentima (pravnim i fizi kim licima) obra unava primenom konformne metode, a da se kamata na dugove po istom osnovu kada su banke klijenti Narodne banke Srbije, saglasno posebnoj odluci, obra unava primenom metode prostog interesnog ra una, takvo razlikovanje pravnog statusa dužnika koji se nalaze u istoj pravnoj situaciji (dužni koj docnji) u suprotnosti je sa ustavnim na elom zabrane diskriminacije po bilo kom osnovu i jednakosti svih pred Ustavom i zakonom u smislu odredaba lana 21. st. 1. i 3. Ustava, jer za takvo razlikovanje, po oceni Suda, nema objektivnog i racionalnog opravdanja. Predvi enim na inom obra una zatezne kamate povre uje se i ustavno na elo jednakosti pravnog položaja na tržištu utvr eno odredbom lana 84. stav 1. Ustava, jer se razli itim metodama kamatnog obra una banke kao dužnici prema Narodnoj banci dovode u povoljniji pravni i ekonomski položaj u odnosu na ostale subjekte (pravna i fizi ka lica) koja se zadužuju kod istih banaka.

Obrazloženje:

"I

Ustavnom sudu podnete su dve inicijative za pokretanje postupka za utvrivanje neustavnosti odredbe lana 3. stav 1. Zakona o visini stope zatezne kamate ("Službeni list SRJ", broj 9/01), u delu kojim se predviđa obra un zatezne kamate konformnom metodom. Inicijatori smatraju da se osporenom odredbom lana 3. stav 1. Zakona navedenog u tački 1, u delu kojim se predviđa da se obra un zatezne kamate vrši primenom konformne metode povremeno naelo jednakosti i ravnopravnosti lica pred zakonom, u smislu odredbe lana 21. st. 1. i 3. Ustava Republike Srbije. Pored ovoga, po mišljenju inicijatora, osporeno propisivanje je suprotno na elima i pojedinim odredbama Zakona o obligacionim odnosima, iz razloga što se radi o valorističkoj metodi koja podrazumeva obra un kamate na kamatu, jer je na početku obra unskog perioda nesrazmerno mala, da bi se u toku obra unskog perioda srazmerno povećala i na kraju tog perioda postala nesrazmerno velika u odnosu na potrebne iznose, budući da se permanentno obra unava na dospelu kamatu koja ulazi u osnovicu za obra un zatezne kamate. Podnositelj inicijative, koja je podneta Ustavnom суду 22. aprila 2009. godine, iznosi mišljenje da je za obra un zatezne kamate prihvatljivija proporcionalna metoda (tj. metoda prostog interesnog ratauna), koja podrazumeva da dužnik koji kasni sa ispunjenjem novčane obaveze za svaki deo obra unskog perioda (mesec, dan) duguje isti iznos kamate. U ovom smislu, inicijator isti je da podnetu inicijativu treba shvatiti kao "doprinos konstruktivnoj pravnoj raspravi u cilju iznalaženja zakonitog metoda za obra un zatezne i ugovorne kamate". Sa stanovišta osporavanja ustavnosti obra unavanja kamate primenom konformne metode, pomenuti inicijator navodi "da ne postoji ustavni, odnosno zakonski osnov za uvođenje konformne metode za obra un zateznih kamata". Po mišljenju inicijatora, Zakon o visini stope zatezne kamate može imati samo dopunski karakter u odnosu na Zakon o obligacionim odnosima, a propisivanje kamate glavnem dugu u toku obra unskog perioda (tzv. kapitalisanje glavnice) nije u saglasnosti sa na elima iz Zakona o obligacionim odnosima, i to: monetarnog nominalizma, zabrane anatocizma, poštenja i savesnosti, zabrane zloupotrebe prava, limitu kamata, prirodi zatezne kamate i na elu odštetnog prava. Tako je, inicijator smatra da konformna metoda proizvodi određene efekte koji su suprotni odredbama lana 399. st. 1. i 3. i lana 400. st. 1. i 2. Zakona o obligacionim odnosima, navodeći određene razloge pravne, ekonomске i moralne prirode. Pored ovoga, inicijator isti je da je zakonodavac prekoračio svoja ovlašćenja time što je osporenim Zakonom propisao konformni metod za obra un zatezne kamate, budući da je odredbom lana 277. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima predviđeno da dužnik koji zaduži sa ispunjenjem novčane obaveze duguje porez glavnice i zateznu kamatu po stopi utvrđenoj saveznim zakonom. Iz navedenog razloga, inicijator osporava i "zakonitost uvođenja konformne metode", navodeći da kamatna stopa ne konsumira metod obračuna kamate. U inicijativi se, takođe, ukazuje da je Odlukom o načinu obračuna, naplate i plaćanja kamate Narodnoj banci Srbije ("Službeni glasnik RS", br. 63/04 i 29705) propisan proporcionalni metod za obračuna kamata na potraživanja Narodne banke Srbije, te se navodi da, sa stanovišta ustavnog načela ravnopravnosti i jednakosti lica pred zakonom, u smislu lana 21. st. 1. i 3. Ustava, nije prihvatljivo da banke imaju povoljniji položaj kada su povereni fizički i pravnih lica (tj. svojih klijenata), nego kada su dužnici iz poslova sa Narodnom bankom Srbije. Inicijator isti je da na taj način banke od svojih dužnika naplaćuju kamate primenom konformne metode, a svoje obaveze po istom osnovu prema Narodnoj banci izmiruju primenom proporcionalne metode, što ocenjuje kao nepravilno rešenje.

U inicijativi podnetoj Ustavnom sudu 15. avgusta 2011. godine, pored osporavanja navedenog dela odredbe lana 3. Zakona sa stanovišta odredaba lana 21. Ustava Republike Srbije, iznosi se mišljenje da konformna metoda omogu ava svojevrsni vid zloupotrebe prilikom obra una, budu i da u sebi sadrži zara unatu kamatu na kamatu (tzv. "anatocizam"), koja prema lalu 400. Zakona o obligacionim odnosima nije dozvoljena, a krajnji ishod takvog obra una, prema mišljenju ovog inicijatora, je gubitak prava na imovinu garantovanog lanom 58. Ustava, jer ovakav na in obra una zatezne kamate ugrožava egzistenciju gra anina. Inicijator isti e da nijedna zemlja u okruženju i Evropskoj zajednici ne propisuje konformnu metodu za izra unavanje zatezne kamate, ve samo referentnu ili osnovnu kamatnu stopu, kao i da Direktiva 2000, 35/EC, koja je uneta u zakonodavstva 27 država lanica Evropske zajednice, odre uje da je stopa zatezne kamate referenta stopa kamatne stope koju odre uje Evropska centralna banka i obra unava se obi nom, a ne konformnom metodom i iznosi 8%. Po mišljenju ovog inicijatora, osporena odredba Zakona, u delu kojim se predvi a kamatni obra un primenom konformne metode, je nepravi na i neprecizna, budu i da gra anin na osnovu njene formulacije nije u mogu nosti "da izvrši ta an obra un svojih budu ih obaveza pre stupanja u odre eni ugovorni odnos".

II

Ustavni sud je, saglasno Zaklju ku sa sednice od 3. februara 2011. godine, dostavio inicijativu od 22. aprila 2009. godine Narodnoj skupštini na mišljenje 18. februara 2011. godine. Zakonodavni odbor Narodne skupštine dostavio je mišljenje Ustavnom судu povodom podnete inicijative 19. januara 2012. godine u kome se, pored ostalog, isti e da u zateznoj kamati nikada nije bila sadržana sankcija zbog docnje u pla anju, ve je samo propisana minimalna fiksna stopa od 0,5% mese no. Navodi se da je suština osporenog zakonskog rešenja u tome da se dužnici ne opterete u punom iznosu, ali da je nužno propisati kamatu koja predstavlja minimalnu ali pravi nu naknadu poveriocima u slu ajevima kada nisu mogli da se naplate zbog neblagovremenog postupanja dužnika u skladu sa njegovim obavezama. Zakonodavni odbor smatra da se kod obra una duga primenom konformne metode radi o pravi nom mehanizmu obra una zatezne kamate, jer se utvr ivanje zatezne kamate vrši mese no. Stoga, isti odbor isti e da, ukoliko je potrebno izra unati kamatu za kra i vremenski period od mesec dana, primenom proporcionalne metode dužnik bi bio u nepovoljnijem položaju nego u slu aju izra unavanja zatezne kamate primenom konformne metode. Zakonodavni odbor je mišljenja da je primena konformne metode za obra un zatezne kamate za period duži od mesec dana nužna, jer ne bi bilo pravi no da se vrši prosto sabiranje kamate po mesecima za koje dužnik nije izmirio svoju obavezu, osim u slu aju da je dužnik na kraju obra unskog perioda (meseca) izvršio pla anje zatezne kamate poveriocu i da je sredstva po osnovu kamate stavio na raspolaganje poveriocu. Tako e, izražava mišljenje da je osporeni deo odredbe lana 3. Zakona u saglasnosti sa odredbom lana 21. stav 1. Ustava, obrazlažu i svoje mišljenje time da je konformni metod obra una kamate propisan kako bi se na pravi an na in i u jednaki položaj stavili poverilac i dužnik. Tako e, po mišljenju Odbora, odredba lana 3. Zakona nije u suprotnosti ni sa odredbom lana 277. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima kojom je propisano da dužnik koji zadocni sa ispunjenjem nov ane obaveze duguje pored glavnice i zateznu kamatu po stopi utvr enoj saveznim zakonom. Isti e se da je Zakonom za sprovo enje Ustavne povelje državne zajednice Srbija i Crna Gora u lalu 20. stav 1. propisano da se savezni zakoni i drugi savezni propisi iz oblasti koje su prema Ustavnoj povelji u nadležnosti državne zajednice Srbija i Crna Gora primenjuju kao pravni akti državne zajednice Srbija i Crna Gora, osim u delovima koji su u suprotnosti s odredbama

Ustavne povelje. Odbor smatra da osporena odredba lana 3. Zakona nije u suprotnosti ni sa odredbom lana 39. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima, jer se osporenom odredbom propisuje zatezna kamata za slu aj docnje dužnika, a ne propisuje se visina redovne kamate koja je ugovorena izme u poverioca i dužnika. Tako e, isti e se da odredba lana 399. Zakona o obligacionim odnosima ne ure uje pitanje obra una konformnom ili proporcionalnom metodom, a da lan 400. istog zakona ure uje pitanje ugovorne kamate, dok osporena odredba Zakona ure uje samo zateznu kamatu za slu aj docnje.

III

Ustavni sud je 23. februara 2012. godine ocenio da se osnovano postavlja pitanje ustavnosti osporenog dela odredbe lana 3. stav 1. Zakona o visini stope zatezne kamate ("Službeni list SRJ", broj 9/01), pa je doneo Rešenje o pokretanju postupka za utvrivanje neustavnosti ovog dela osporene odredbe navedenog Zakona, saglasno odredbi lana 53. stav 1. Zakona o Ustavnom суду ("Službeni glasnik RS", br. 109/07 i 99/11). Navedeno Rešenje Ustavni sud je dostavio Narodnoj skupštini 22. marta 2012. godine radi davanja odgovora na pokrenuta ustavnopravna pitanja, ali kako u ostavljenom roku, a ni naknadno, odgovor nije dođen, Ustavni sud je odlučio da nastavi postupak, saglasno odredbi lana 34. stav 3. Zakona o Ustavnom суду.

U sprovedenom postupku, Ustavni sud je utvrdio da je Zakon o visini stope zatezne kamate ("Službeni list SRJ", broj 9/01) bio donet kao zakon Savezne Republike Jugoslavije i da je postao sastavni deo pozitivnog pravnog sistema Republike Srbije, jer se na osnovu odredbe lana 64. stav 2. Ustavne povelje državne zajednice Srbija i Crna Gora, od dana stupanja na snagu Ustavne povelje primenjuje kao republički zakon. Osporenom odredbom lana 3. stav 1. Zakona o visini stope zatezne kamate ("Službeni list SRJ", broj 9/01) propisano je da se obra un duga uve anog za zateznu kamatu vrši tako da se fiksna stopa od 0,5% množi iznosom glavnog duga uve anog za kamatu po stopi iz lana 2. ta ka 1. ovog zakona, primenom konformne metode. Odredbom lana 2. Zakona, na koju upu uje osporena odredba lana 3. stav 1. Zakona, bilo je predviđeno da se stopa zatezne kamate sastoji od mesečne stope rasta cena na malo (ta ka 1.) i fiksne stope od 0,5% mesečno (ta ka 2.). Ustavni sud je konstatovao da je u toku postupka pred Sudom ta ka 1. lana 2. navedenog zakona izmenjena, stupanjem na snagu Zakona o izmenama i dopunama Zakona o visini stope zatezne kamate ("Službeni glasnik RS", broj 31/11), tako što su lanom 2. ovog zakona reči: "stopa rasta cena na malo" zamjenjene rečima: "stopa rasta potrošačkih cena".

Ustavom Republike Srbije utvrđeno je: da je Republika Srbija država zasnovana na vladavini prava i socijalnoj pravdi, na elima građanske demokratije, ljudskim i manjinskim pravima i slobodama i pripadnosti evropskim principima i vrednostima (lan 1.); da je vladavina prava osnovna pretpostavka Ustava i da je pravni poredak jedinstven (lan 3. stav 1. i lan 4. stav 1.); da su pred Ustavom i zakonom svi jednaki i da je zabranjena svaka diskriminacija, neposredna ili posredna, po bilo kom osnovu, a naročito po osnovu rase, pola, nacionalne pripadnosti, društvenog porekla, rođenja, veroispovesti, političke kog ili drugog uverenja, imovnog stanja, kulture, jezika, starosti i psihičkog ili fizičkog invaliditeta (lan 21. st. 1. i 3.); da se jem i mirno uživanje svojine i drugih imovinskih prava stećenih na osnovu zakona (lan 58. stav 1.); da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje, pored ostalog, pravni položaj privrednih subjekata, sistem obavljanja pojedinih privrednih i drugih delatnosti, monetarni i bankarski sistem,

svojinske i obligacione odnose (član 97. tačka 6.); da je pravni poredak Republike Srbije jedinstven i da svi zakoni i drugi opšti akti doneti u Republici Srbiji moraju biti saglasni sa Ustavom (član 194. stav 1. i 3).

Zakonom o obligacionim odnosima ("Službeni list SFRJ", br. 29/78, 39/85, 45/89, 57/89 i "Službeni list SRJ", broj 31/93) uređeni su obligacioni odnosi koji nastaju iz ugovora, prouzrokovana štete, sticanja bez osnova, poslovodstva bez naloga, jednostrane izjave volje i drugim zakonom utvrđenih injenica (član 1.). Strane u obligacionim odnosima mogu biti fizički i pravna lica (član 2.), i slobodne su da u granicama prinudnih propisa, javnog poretku i dobrih običaja svoje odnose urede po svojoj volji (član 10. Zakona).

Zatezna kamata uređena je odredbama člana 277. do 279. Zakona o obligacionim odnosima, tako što je propisano da dužnik koji zadocni sa ispunjenjem novčane obaveze duguje, pored glavnice, i zateznu kamatu po stopi utvrđenoj saveznim zakonom (član 277. stav 1.). Ovim zakonom su proklamovana odredbe ena opšta na čela kada su u pitanju novčane obaveze među kojima su: na delo monetarnog nominalizma kojim je određeno da kad obaveza ima za predmet svotu novca, dužnik je dužan isplatiti onaj novčani broj jedinica na koji obaveza glasi, izuzev kad zakon određuje što drugo (član 394.); zabrana anatocizma (obraćun kamate na kamatu) prema kome je, u materiji ugovornih kamata, ništava odredba ugovora kojom se predviđa da će na kamatu, kada dospe za isplatu, po eti te i kamata, ako ne bude isplaćena, s tim da se ovo ne odnosi na kreditno poslovanje banaka i drugih bankarskih organizacija (član 400. stav 1. i 3.), a u materiji zateznih kamata da na dospelu, a neisplaćenu ugovornu ili zateznu kamatu, kao i na druga dospela povremena novčana davanja neće da je zatezna kamata, izuzev kad je to zakonom određeno (član 279.); na delo odštete prema kome poverilac ima pravo na zateznu kamatu bez obzira na to da li je pretrpeo kakvu štetu zbog dužnikove docnje, a ako je šteta koju je poverilac pretrpeo zbog dužnikovog zadocnjenja veća od iznosa koji bi dobio na ime zatezne kamate, on ima pravo zahtevati razliku do potpune naknade štete (član 278.).

Važeće om Odlukom o načinu obraćuna, naplate i plaćanja kamate Narodne banke Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 45/11) propisano je: da Narodna banka Srbije na kredite i druge plasmane, kao i na druga potraživanja Narodne banke Srbije i na sredstva koja su kod nje deponovana obraćuna kamatu jednom mesečno, za prethodni mesec, najkasnije pet dana posle isteka meseca, a plaćanje je u roku od osam dana posle isteka meseca za koji je kamata obraćuna (članci 2. i 3.); da Narodna banka obraćuna kamatu, u smislu ove odluke, za broj dana korišćenja kredita, odnosno deponovanja sredstava u obraćunskom periodu u odnosu na konstantan broj dana u godini (360 dana), primenom prostog interesnog računa od sto (članci 5.). Danom stupanja na snagu ove odluke, prema člancu 12. ove iste odluke, prestala je da važi Odluka o načinu obraćuna, naplate i plaćanja kamate Narodne banke Srbije ("Službeni glasnik RS", br. 53/04, 29/05, 8/07, 35/08, 52/08 i 12/10), na koju se pozivaju inicijatori.

Polazeći i od suštine navoda inicijativa, odredaba Ustava koje su od znajuće za ocenu ustavnosti osporenog dela odredbe člana 3. Zakona o visini stope zatezne kamate ("Službeni list SRJ", broj 9/01), kao i na čela i zakonskih rešenja sadržanih u Zakonu o obligacionim odnosima, u postupku pred Ustavnim sudom otvorilo se više spornih ustavnopravnih pitanja. U vezi osnovnog spornog pitanja da li postoji validan ustavni i zakonski osnov za uvođenje konformne metode za obraćun zatezne kamate, Ustavni sud nalazi da je odredbom člana 277. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima propisano da se stopa zatezne kamate propisuje posebnim saveznim zakonom. Na

osnovu jezi kog tuma enja navedene odredbe proizlazi, prema oceni Suda, da je Zakonom o visini stope zatezne kamate mogla biti propisana samo visina kamatne stope, ali ne i metod obra una zatezne kamate, a na to upu uje i sam naziv ovog zakona Istovremeno, Ustavni sud nalazi da je odredbom lana 279. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima zabranjeno da se na dospelu, a neispla enu ugovorenju ili zateznu kamatu, kao i na druga dospela povremena nov ana davanja obra unava zatezna kamata, izuzev kada je to zakonom odre eno. Me utim, u situaciji kada se zatezna kamata obra unava konformnom metodom za obra unski period koji je duži od perioda za koji je propisana stopa zatezne kamate, u praksi se tada dospela kamata za period propisane kamatne stope pripisuje glavnom dugu i tako in osnovicu za obra un kamate u narednom periodu po važe oj kamatnoj stopi za taj mesec. Ovakva primena konformne metode u materiji obra una zatezne kamate zna i da pripisivanje kamate glavnici predstavlja u pomenutim slu ajevima obra un kamate na kamatu, što je suprotno na elu zabrane anatocizma propisanog odredbom lana 279. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima. S druge strane, Ustavni sud nalazi da Zakon o visini stope zatezne kamate ne sadrži nijednu odredbu kojom bi na izri it i nedvosmislen na in bilo predvi eno obra unavanje kamate na kamatu, ve je ovim zakonom propisana samo mese na kamatna stopa i odre eno da se obra un kamate vrši konformnom metodom. Kako osporenim delom odredbe lana 3. stav 1. Zakona o visini stope zatezne kamate nije propisano da u vremenu dužem od perioda za koji je odre ena kamatna stopa postoji mogu nost daljeg obra unavanja kamate primenom ove metoda, ova zakonska nedore enost ima za posledicu da se tuma i tako da se obra un zatezne kamate primenom ove metode vrši i po isteku perioda za koji je odre ena stopa zatezne kamate. Na ovaj na in osporenim delom navedene odredbe Zakona se suspenduje generalno pravilo iz Zakona o obligacionim odnosima o zabrani anatocizma u materiji obra una kamata, a isklju uje se i primena drugih osnovnih pravnih na eli sadržanih u Zakonu o obligacionim odnosima (na elo monetarnog nominalizma, na elo limita kamate, zabrane zloupotrebe prava), kao i drugih opštih pravnih principa i temeljnih vrednosti zašti enih Ustavom (princip vladavine prava, socijalne pravde, pravne sigurnosti i dr.), ime se povre uje na elo jedinstva pravnog poretku utvr eno odredbama lana 4. stav 1. i lana 194. stav 1. Ustava koji nalaže me usobnu uskla enost pravnih propisa. Imaju i u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da je ure ivanjem visine zatezne kamate primenom konformne metode zakonodavac prekora io granice i sadržinu svojih ovlaš enja propisanih imperativnom odredbom lana 277. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima, te da ne postoji odgovaraju i pravnovaljani ustavni i zakonski osnov za uvo enje i primenu konformne metode na na in kako je to u injeno osporenim delom odredbe lana 3. stav 1. Zakona o visini stope zatezne kamate.

Tako e, cene i osnovanost navoda podnetih inicijativa, Sud ocenjuje da se osporenom zakonskom regulativom povre uje i ustavno na elo zabrane diskriminacije po bilo kom osnovu i jednakosti svih pred Ustavom i zakonom, u smislu odredaba lana 21. st. 1. i 3. Ustava, budu i da je predvi en razli it na in kamatnog obra una za potraživanja koje banke imaju prema svojim klijentima - fizi kim i pravnim licima (primena konformne metode), u odnosu na situaciju kada se obra unava kamata na dugove po istom osnovu kada su banke klijenti Narodne banke Srbije (primena metode prostog interesnog ra una). Takvo razlikovanje pravnog statusa dužnika koji se nalaze u istoj pravnoj situaciji (dužni koj docnji), prema oceni Suda, nema objektivnog i racionalnog opravdanja. Pored ovoga, Ustavni sud konstatuje da je za jednu vrstu dužnika koji se nalaze u docnji sa isplatom duga obra un kamate propisan zakonom, dok je za drugu vrstu dužnika (poslovne banke koje su u docnji prema Narodnoj banci) na in obra una kamate metodom prostog interesnog ra una propisan odlukom guvernera Narodne

banke. Ustavni sud, tako e, smatra da se osporenom regulativom povre uje i ustavno na elo jednakosti pravnog položaja subjekata na tržištu propisanog odredbom lana 84. stav 1. Ustava, jer se razli itim metodama kamatnog obra una banke kao dužnici prema Narodnoj banci Srbije dovode u povoljniji pravni i ekonomski položaj u odnosu na ostale subjekte (pravna i fizi ka lica) kada se zadužuju kod istih banaka.

Pored ovoga, imaju i u vidu smisao odredaba l. 278. st. 1. i 2. Zakona o obligacionim odnosima kojima je propisano da poverilac ima pravo na zateznu kamatu bez obzira na to da li je pretrpeo kakvu štetu zbog dužnikove docnje, kao i pravo na naknadu štete ve e od iznosa koji bi dobio na ime zatezne kamate, Ustavni sud smatra da se kroz obra un zatezne kamate ne može konstituisati poverio evo pravo na naknadu štete u ve em iznosu od stvarne štete. U suprotnom, zakonska zatezna kamata bi se od prepostavljene štete transformisala u nov anu kaznu ija visina znatno premašuje pretrpljenu stvarnu štetu zbog dužni ke docnje.

Imaju i u vidu izneto, Ustavni sud je utvrdio nesaglasnost osporenog dela odredbe lana 3. stav 1. Zakona o visini stope zatezne kamate ("Službeni list SRJ", broj 9/01), u delu koji glasi: "primenom konformne metode" sa Ustavom, kao u ta ki 1. izreke, a saglasno odredbi lana 45. ta ka 1) Zakona o Ustavnom суду.

Što se ti e zahteva za ocenu ustavnosti Zakona o visini stope zatezne kamate ("Službeni list SFRJ", broj 57/89) i Zakona o visini stope zatezne kamate ("Službeni list SRJ", broj 32/93), Ustavni sud je u sprovedenom postupku konstatovao da su oba zakona prestala da važe, i to Zakon o visini stope zatezne kamate ("Službeni list SFRJ", broj 57/89) 3. jula 1993. godine, a Zakon o visini stope zatezne kamate ("Službeni list SRJ", broj 32/93) 28. februara 2001. godine. Polaze i od toga da je predmetna inicijativa podneta Ustavnom суду 22. aprila 2009. godine, a da su navedeni zakoni prestali da važe nazna enih datuma, Sud je utvrdio da je inicijativa za ocenu njihove ustavnosti podneta po isteku roka od šest meseci od datuma prestanka njihovog važenja. Pošto je inicijativa podneta Sudu po isteku roka u kome Ustavni sud, saglasno odredbi lana 167. stav 5. Ustava može centiti saglasnost zakona i drugih opštih akata sa Ustavom po prestanku njihove važnosti, Sud je u tom delu inicijativu odbacio, saglasno odredbi lana 36. stav 1. ta ka 2) Zakona o Ustavnom суду ("Službeni glasnik RS", broj 109/07).

Polaze i od izloženog, a na osnovu odredaba lana 42a stav 1. ta ka 2), lana 45. ta ka 1) i lana 47. ta ka 2) Zakona o Ustavnom суду, odlu eno je kao u izreci.

Na osnovu odredbe lana 168. stav 3. Ustava, odredba lana 3. stav 1. Zakona o visini stope zatezne kamate navedenog u ta ki 1. izreke, u delu koji glasi: "primenom konformne metode", prestaje da važi danom objavljivanja Odluke Ustavnog суда u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Ustavni sud, na osnovu lana 167. stav 1. ta ka 1. Ustava Republike Srbije, na sednici održanoj 12. jula 2012. godine, doneo je

ODLUKU

1. Utvr uje se da odredba lana 3. stav 1. Zakona o visini stope zatezne kamate ("Službeni list SRJ", broj 9/01), u delu koji glasi: "primenom konformne metode", nije u saglasnosti sa Ustavom.

2. Odbacuje se inicijativa za ocenu ustavnosti Zakona o visini stope zatezne kamate ("Službeni list SFRJ", broj 57/89) i Zakona o visini stope zatezne kamate ("Službeni list SRJ", broj 32/93)."

(Odluka Ustavnog suda, IUz broj 82/2009 od 12. jula 2012. godine, objavljena u "Sl. glasniku RS", br. 73/2012 od 27. jula 2012. godine)